

prebivalci 1,290.700 ali 61·46⁰/₀ Poljakov, dočim je Nemcev 38·42⁰/₀; v zapadno-pruski pokrajini je 1,703.500 prebivalcev, med njimi Poljakov 604.100 ali 35·47⁰/₀, dočim je Nemcev 64·45⁰/₀; v vzhodnopruski pokrajini je izmed 2,064.200 prebivalcev 286.000 ali 13·88⁰/₀ Poljakov, a 81·37⁰/₀ Nemcev; v pruski Šleziji je 1,258.100 ali 56·88⁰/₀ Poljakov, dočim je Nemcev 40·04⁰/₀ pri skupnem prebivalstvu 2.208.000

Pri Avstro-Ogrski je od nekdanje Poljske Galicija z 8,025.700 prebivalci, izmed katerih je 4,672.500 ali 58·6⁰/₀ Poljakov, dočim je Rusinov 40·2⁰/₀, a Tešinsko z 233.900 ali 54·9⁰/₀ Poljaki in 18·0⁰/₀ Nemci pri skupnem prebivalstvu 434.700 Vsega skupaj ima Avstro-Ogrska **4,906.400** ali 57·9⁰/₀ Poljakov in 37·9⁰/₀ Rusinov na nekdanjem poljskem ozemlju z današnjimi 8,460.400 prebivalci.

Izmed današnjih 55,023.000 prebivalcev na ozemlju nekdanje Poljske je Poljakov **18,826.100** ali 34·21⁰/₀. Vseh Poljakov sploh je po statistiki prof. Tynca **22,051.000**.

Dr. Lončar.

Psiholog O. Külpe. — V mislih mi je silno resna vloga, ki pripade vzgojevalcu, v najširjem pomenu besede, po vojni. In kaj čuda, če se zamisliš ob pogledu, da „list za listom pada“, in sicer ravno s tistih vej, ki so najvažnejše za rast in procvit celotnega drevesa. Lani se je za vselej poslovil od svojih sotrudnikov E. Neumann, „oče eksperimentalne pedagogike“, in še na zatonu istega leta (1915) je šel O. Külpe, profesor na vseučilišču v Monakovem.

Kdo je bil Külpe? Kratko bi rekli — drug Wundt! Sicer se je Külpe v neobičajni meri poglobljal v filozofska vprašanja vseh vrst, toda za veččaka je z imenom Külpe predvsem trdno združen pojem: eksperimentalna psihologija. Na ledini, v katero je Wundt zarezal prve vodilne brazde, je dalje oral in rahljaj, sejal in pripravljaj bogato žetev Külpe, osobito za svojega delovanja v würzburškem psihol. laboratoriju. Besedo „eksperimentalna psihologija“ je Külpe pojmoval nekoliko širje od Wundta, hoteč pritegniti v območje te metode celo vrsto takih duševnih dejev, ki se jim z dosedanjimi metodami ni dalo priti do živega: mišljenje, abstrahiranje, ocenjanje, tvoritev vzorov, estetsko in etično čustvovanje ...

Kulturni pomen Külpejevega delovanja je spretno ocenjen v besedah: „Mnogo mlajših izsledovalcev je Külpe popolnoma ali vsaj deloma izšolal in zastopniki drugih ved, osobito prirodoslovci pa medicinci, so se po njegovih delih, njegovih laboratorijih in njegovih učencih za trdno prepričali, kako pomenljiva veda je psihologija ter da ima vso pravico do obstoja.“ (A. Fischer).

Osobito ena panoga Külpejevih dušeslovnih eksperimentov utegne sčasoma vsem, ki imajo posla s poukom in z vzgojo, odpreti čisto novih vidikov: izučevanje mišljenja v smislu in po načelih „würzburške šole“. Znameniti psiholog W. Stern sodi takole o tem izučevanju: Odločilni uspeh tega izsledovanja je psihol. osamosvojitve pojavov in procesov mišljenja, to se pravi, s tem je premagana tista psihologija, ki je priznavala samo predstave in asociacije. Naši duševni procesi se ne vrše samo po mehanskih zakonih asociacije, temveč jih obvladuje smotrenost duševne aktivnosti, ki izbira, ureja in določa po smotrih: „determinirajočih tendencah“. (Glej Külpejev članek: Über die moderne Psychologie des Denkens v „Internat. Monatsschrift f. Wissenschaft, Kunst u. Technik“, 1912.)

— a —

